

Posudek diplomové práce

Pedagogická fakulta UK Praha – katedra germanistiky

Název práce: **Možnosti zařazení projektového vyučování do výuky německého jazyka na 1. stupni základní školy**

Autorka práce: **Irena Havlíčková**

Studijní obor: učitelství pro 1. stupeň základní školy

Vedoucí práce: PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.

Oponent práce: PaedDr. Dagmar Švermová

Jak je z názvu diplomové práce patrné, autorka práce, vzhledem ke svému zaměření studia, se zabývá možnostmi **uplatnění metody projektového vyučování na 1. stupni základní školy**. Autorka chápe projektové vyučování jako jednu z možností výuky, která dává jednak prostor k integraci průřezových témat s ohledem na RVP ZV a jednak nabízí takové organizační formy výuky vedoucí k diferenciaci učiva a individuálnímu přístupu k jednotlivým žákům, včetně žáků se specifickými poruchami učení, poruchou pozornosti, popř. integrovaných žáků-cizinců.

Autorka diplomové práce Irena Havlíčková se snaží zjistit, jaké postoje žáci zauímají k projektovému vyučování, jak žáci hodnotí práci na daném projektu. Významným faktorem evaluace projektu by měla být i reflexe autorky/vyučující, zda projekt přinesl očekávané výsledky (např. aktivní zapojení žáků s rozdílnými studijními předpoklady). S ohledem na cíl práce volila autorka metody ověřování: dotazník, přímé pozorování a řízený rozhovor. Předmětný projekt i ověřování bylo realizováno v 5. ročníku s rozšířenou výukou jazyků na Základní škole, Husova ul. v Liberci.

Práce je členěna do **šesti kapitol**. Části 1-3 se zabývají otázkami činnostně orientovaného vyučování a problematikou projektového vyučování a s ohledem na téma projektu „*Berlin entdecken*“ rovněž i realiiemi. Bylo by možné doplnit tuto část diplomové práce o teoretické základy problémového vyučování, které v zásadě rovněž souvisí s řešením zadaného úkolu-projektu (DP s. 18, s. 19).

Kapitoly 1-3 tvoří v podstatě teoretický základ práce. Kapitoly 4 a 6 se zabývají výzkumným šetřením a vyhodnocením tohoto šetření. Kapitola 5 popisuje vlastní projekt, jeho fáze, realizaci a vyhodnocení. Členění práce je více méně logické, pouze bych se přikláníla k tomu, aby kapitola 5, která se zabývá realizací projektu, byla zařazena před kapitolu 4 popisující výzkumné šetření a přímo související s kapitolou 6, tj. s vyhodnocením ověřování.

Teoretické pasáže týkající se činnostně orientovaného vyučování, resp. historického exkurzu, autorka správně **doplňuje o vývoj vyučovacích metod** v subkapitole 1.3 o myšlenky J. A. Komenského. Z jeho didaktických zásad lze v souvislosti s činnostně orientovanou výukou považovat za zásadní rovněž didaktickou zásadu „vnímat všemi smysly“, na kterou v podstatě, byť nepřímou, odkazuje K. Rýdl (DP s. 12). Co se týče teoretických základů reformního hnutí v pedagogice, lze počátky reformního hnutí vysledovat již na konci 19. století, s jehož praktickými důsledky se pak setkáváme na počátku 20. století (Waldorfská škola, Montessori program, Jenský plán, Berlitzova škola...) a později, promítnutými částečně i do dalších alternativních metod/ nebo inovativních výukových programů. K výčtu pozdějších zastánců tzv. činnostně pojaté školy 60. let 20. století lze doplnit Kopeckého (DP s. 13) a v 90. letech 20. století spoluautora vzdělávacího programu Obecná škola Pitřhu.

Autorka definuje projekt a projektové vyučování, popisuje příznaky projektového vyučování a hlavní fáze projektu. Dále se zabývá jednotlivými jeho fázemi (plánování, realizace, způsobu

ukončení a evaluace projektu). Z hlediska využívání projektového vyučování v běžné praxi škol lze ocenit zařazení subkapitoly věnované přednostem a úskalím projektového vyučování. Vzhledem k tomu, že jsou poměrně často volena jako témata projektů reálie, nebo zaměření projektu obecně napomáhá rozvoji kompetence interkulturní a komunikativní (viz příslušný RVP ZV) zařazuje autorka do diplomové práce jako samostatnou kapitolu 3 „Reálie“. Objasňuje přístupy k chápání reálií (kognitivní, komunikativní, interkulturní) a zdůvodňuje nutnost zařazovat reálie do výuky (cizích jazyků), což právě projektové vyučování přímo nabízí.

Kapitola 4 uvádí cíl výzkumu a popisuje metody a podmínky ověřování v konkrétní škole a třídě včetně charakteristiky jednotlivých žáků.

V kapitole 5 popisuje autorka již konkrétní projekt, nejprve uvádí jeho časovou dotaci – rozvržení do vyučovacích hodin, technické podmínky a prostředí třídy. Podrobně se věnuje jednotlivým fázím projektu, resp. obsahovou náplní jednotlivých časových úseků, zvoleným metodickým postupům a způsobům organizace výuky (např. práce na stanovištích). Součástí evaluace byl sebehodnotící arch navržený autorkou a dotazník, jehož výsledky jsou vyhodnoceny na s. 74. Dá se konstatovat, že byly zaznamenány pozitivní výsledky zejména v osvojování kognitivní složky reálií, v sociálních a interpersonálních kompetencích a z větší části i v komunikativní kompetenci. Z poznatků získaných z šetření vyplynul zájem žáků o projektové vyučování. Žáci z větší části vyjadřovali spokojenost s užitými výukovými strategiemi, organizačními formami práce využívající činnostně orientovanou výuku a prvky problémového učení.

Zajímavé je vyhodnocení strukturovaného rozhovoru s vyučující, ze kterého vyplynulo, že projektové vyučování je vhodné, při respektování individuálních přístupů, i pro žáky s různými předpoklady k učení. Bylo by na základě zkušenosti z projektového vyučování možné navrhnout postupy práce, strategie učení s těmito žáky, které by byly pro ně obzvláště vhodné?

Závěrem: Diplomová práce autorky Ireny Havlíčkové čerpá z dostatečného množství odborné literatury (41 titulů), z pozičních materiálů MŠMT, Rady Evropy, kutikulárních dokumentů a dílčích studií a zpráv ČŠI. K samotnému zpracování projektu využila autorka internetové zdroje uvedené pečlivě v seznamu na s. 100-103. Práce je doplněna 5 přílohami a elektronickou verzí projektu Berlin entdecken.

Jedná se o kvalitně zpracovanou práci, a to jak po stránce obsahové, tak formální. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení: výborně.

Otázky:

- 1) Jak chápe autorka v daném kontextu receptivní a produktivní jazykové dovednosti (DP s.11)? V této souvislosti prosím o vysvětlení pojmů: komunikativní kompetence a lingvistická kompetence.
- 2) V souvislosti s definováním projektového vyučování (DP s.18) a na základě vlastních zkušeností s řešením projektu by mohla autorka zaujmout vlastní stanovisko k vymezení projektového vyučování: jedná se o výukovou metodu, organizační formu vyučování nebo o vzdělávací strategii?
- 3) Jaká konkrétní úskalí se objevila při realizaci projektu „Berlin entdecken“ s ohledem na teoretický základ (DP s. 29-30)?
- 4) Z jakého důvodu byl ke sledování vybrán právě Martin? Byl to výběr náhodný, nebo byl sledován nějaký speciální cíl? (viz pozorovací arch).

PaedDr. Dagmar Švermová

V Praze dne dubna 2016